

ДНЕВНИКЪ

(стенографически)

на

II-то обикновено Народно Събрание.

I ЗАСЪДАНИЕ ВЪ ПЕТЪКЪ 30 МАИЯ 1880 ГОД.

(Начало на 9 часа и 15 минути сутрѣнь подѣ Предсѣдателството на Г-нъ Сукнарова)

Предсѣдателъ: (Звъни): Списъкътъ ще се чете.

Секр. Храновъ: (Чете списъка). Вчера отсъстваха: Велко Костовъ, Стоичко Стояновъ, Симеонъ-Енчевъ, Петко Горбановъ, Трандафилъ Ивановъ, Т. Балабановъ, Попъ Петръ Драгановъ; Кирковъ, Митрополитъ Григорий, Начевичъ, Костаки Буюклооглу, В. Поповичъ, Преосв. Симеонъ Преславски.

Предсѣдателъ: Отъ 172 депутати, 21 касирани, 16 упразднени, 4 пристигнаха, отъ тѣхъ оставатъ 33, 25 отсъствуватъ, всичко 58, присъствуватъ 114 повече отъ $\frac{1}{2}$, засѣдание е пълно и се отвара.

Ще се чете протоколъ отъ 43 засѣдание.

Секр. Даневъ: (Чете протоколъ отъ 43 засѣдание).

Предсѣдателъ: Има ли нѣкой да забѣлѣжи върху четениятъ 43 протоколъ? (Нѣма). Значи, че е приетъ.

Има да се чете отговоръ отъ Министра на вънкашнитѣ работи, по поводъ на интерпелацията на Г-на Грънчарова.

Секр. Храновъ: (Чете отговорътъ):

„До Г-на Предсѣдателя на Нар. Събрание.“

Въ отговоръ на отношението Ви отъ 22 Май подъ № 42, при което благоволите да ми препроводите запитването на Хр. С. Грънчарова, народенъ представителъ, четено отъ сѣщия въ XXV

засѣдание на Нар. Събрание относително до селата: Бистрица, Бучино, Дръново, Клисура, Логодажъ и Кръджеево отъ Джумайски окръгъ и селото Лисия отъ Дупнишки окръгъ находящи се по границата между нашето Княжество и Турция (Македония). при Дубнишки окръгъ, които села, както Г-нъ Грънчаровъ казва, били оставени отъ пограничната Коммисия неутрални, а днесъ били завети отъ турскитѣ власти, имамъ честь да дамъ слѣдующитѣ разяснения по това запитване:

Селата, които по-горѣ спомянахъ и за които Г-нъ Дупнишки представителъ казва въ своето запитване, че били оставени отъ пограничната Коммисия, неутрални, споредъ актътъ и опредѣлението на тая Коммисия, тѣ оставатъ въ Турция, а не неутрални. За подобро разяснение на това, имамъ честь да представя подолу едно описание на границата между Българското Княжество и Турция (Македония), което описание е съставено отъ Военното наше Министерство споредъ картитѣ и протоколитѣ на между народната погранична Коммисия.

Отъ Маншу пунктъ, въ който се събиратъ границитѣ: Българска, Румелийска и Турска, южната граница на Българското Княжество се направлява най-напредъ къмъ югъ по главната верига на Родопскитѣ гори, които съставляватъ рѣзко обозначениятъ водораздѣлъ между басейнитѣ на р. Мѣста (Карасу) отъ една страна, и р. Искръ отъ друга,

като минава през върхът Ручкачалъ и Налбантъ. От върхът Курджалък (който остава въ Турция) границата се повръща на западъ и се направлява към върхът Чабирна, Демир-Капу до гората Кадинъца, гдето тя се извира към Юго-Западъ, и през Ходжа-Корица достига до върхът Ай-Гедикъ. Отъ тоя пунктъ границата на ново се повръща към западъ и слѣдува по водораздѣла между бассейнитъ на рѣкитъ: Рилица и Бистрица, притоци на р. Струма. Въ това направление презъ Воденица-Планина границата минава по върховетъ Медикъ-Тепе, Кадица, Маркова-Скала Царевъ връхъ, Мирсовра, Дерезица, Кирилъ и Фетиръ. На тоя участъкъ на границата оставатъ на българска страна: Рилскиятъ Манастиръ и селата: Пастра, с. Рила и Истопъ; а на турска страна оставатъ селата: Бистрица Добрава и г. Джумая.

На разстояние 2300 метра отъ с. Баракли, границата се спуска отъ водораздѣла къмъ р. Рила, по течението на рѣката отъ кждѣ село Баракли къмъ истокъ. На подножието на тоя хребетъ границата съвпада съ рѣката, по която тя (границата) слѣдва до сливането ѝ въ р. Рила на 850 метра по-горѣ отъ моста на шосето при с. Баракли. Тая граница раздѣля с. Баракли, което остава въ Турция, отъ с. Паропина, което е въ България.

По нататъкъ границата отива по р. Рила до сливането ѝ въ р. Струма на разстояние 600 метра отъ устието на р. Рила. Отъ тука границата потегля на ново къмъ западъ между с. Теке (Елисница,) което принадлежи на България; а село Бучино остава въ Турция. Послѣ границата преминува презъ двѣ скалисти височини и върхътъ Чардакъ-Камикъ, по нататъкъ отива по хребета Влайна, гдето е басейна на нѣколко рѣчки, които се вливатъ въ р. Струма къмъ югъ отъ Бучино, цѣлятъ този басейнъ съ селата: Лиссия Дряново, Клисуре, Логодажъ и Кръджево оставатъ въ Турция; а земитъ на с. с. Фролоша и Церверица се намиратъ на българска територия.

Презъ върховетъ на Ерскавица и Дирпирница границата достига до веригитъ на Голѣма Планина и до нейнитъ върхове: Сипанова и Чука. Като върви по тая верига, която раздѣля водитъ на р. Елесница отъ Саса-Дере, притокъ на Брегалница, границата достига до върховетъ Планинацъ, до разпърнатитъ къщи на с. Вѣтрень и Старий Върхъ, до височинитъ Сива Кобила, Стибанца, Куцулиница, Идропотица, Балтаница и Руене.

Тука на Турската страна оставатъ селата: Киселица, Мластица, Чеканицъ и Саса; а на Българска страна Вѣтрень и Ракова.

Отъ върхътъ на Руене границата се повръща по същото общо направление отъ Юго-Истокъ на Сѣверо-Западъ отива къмъ голѣмия пѣтъ, който води отъ Кюстендилъ за въ Егри-Паланка по водораздѣлтъ между р. Лѣтница отъ една страна и р. Крива (Притокъ на Егри-Дере) — Отъ друга. Тука границата минава презъ върховетъ: Сахаръ-Бакчи, Бойдерица и Бачевица.

Границата пресича голѣмий пѣтъ, който иде отъ Кюстендилъ за Егри-Паланка при беклемето Дереве-Бокдаръ, извира се още повече къмъ сѣверъ и като се простира по хребтовата линия минава презъ върховетъ: Могиллеръ, Страншоверъ, Търнова и Сутрана, като оставатъ въ България селата: Каменица, Гювешено, Скакавица, Ранино, Пекалница, Чървенъ-Долъ, Покрива Бабешено, Черешнево, и цѣлия басейнъ на р. Покрива съ селата: Жеравино, Голешъ и Караманица. А селата: Жедилова, Радолиско, Фурначъ, Медачъ, Сурсера и Лука оставатъ въ Турция.

Като достигне до Бабина-Поляна, границата минава презъ върховетъ: Голѣмъ-Върхъ и Вило-Голо, като оставатъ въ България селата: Дуганица и Дукачъ, а въ Турция: Пролееве и Чървенъ-Градъ.

Най-послѣ границата достига до гората Патарица, която се намира 4 километра къмъ югъ отъ върхътъ Чървенъ-Върхъ, т. е. до тоя пунктъ, гдето се събиратъ границитъ: Българско-Турска, Турско-Сърбска и Българо-Сърбска при р. Суха-Любана, която тече къмъ истокъ и р. Орлички къмъ западъ.

Примете, Г-не Предсѣдателю, увѣрение въ отличното ми къмъ Васъ почитание. Д. Цанковъ.

Грънчаровъ: Азъ съмъ задоволенъ отъ отговорътъ на Г-на Министра и виждамъ, че е станала погрѣшка при опредѣлението границитъ отъ Комисията и нѣма повече нищо да права.

Предсѣдателъ: Ще се чете 44 протоколъ.

Секр. Каролевъ: (Чете 44 протоколъ)

Предсѣдателъ: Имали нѣкой да забѣлжи върху четениятъ протоколъ? (Нѣма). Значи че е приетъ.

На дневниятъ редъ е бюджетно-проектътъ по сждебната частъ.

Славейковъ: Азъ ще кажа, Господа, че е неудобно да разискваме бюджета, безъ да е министрътъ тука. За това предлагамъ, преди той да дойде да се четатъ нѣкой прошения. (Гласове: Нѣма време.)

П. Станчовъ: Г-нъ Министръ присѣтствова въ комисията и той колкото се научавамъ се съгласи съ мнѣнието на комисията.

Предсѣдателъ: Вчера Г-нъ Министръ ка-

за, че не е съгласенъ.

Славейковъ: Не само че не е съгласенъ, но, другъ въпросъ е, дали Нар. Събрание е съгласно съ комисията.

Мин. Каравеловъ: Тука има единъ законопроектъ за Банката, който искамъ да внесъ въ тая сесия. Мисля, че може да стане само първо четение на този законопроектъ, а освѣнъ това може да се избере една комисия, които да го разгледатъ до бѣдната сесия. Ако дадемъ на комисията време до идущата сесия, до тогава ще може по хубаво да го разгледатъ, защото може да се посвѣтватъ съ други нѣкои хора, които разбиратъ работата. И така ще може да даде отчетъ за тая работа въ бѣдната сесия. Азъ вѣрвамъ, че Народното Събрание сега не е готово да разгледатъ законопроектъ, защото тукъ трѣба много да се размишлява. — За сега имамъ една Банка, но тя не отговаря на своето опредѣление. Въ бѣдната сесия трѣба да земемъ мѣрки за основание на една държавна Банка. Колкото за комисия, може сега да се избере, или ако ще Народното Събрание, може да се отложи този изборъ до бѣдната сесия.

Бръшляновъ: Отъ самия Законопроектъ азъ виждамъ, че слѣдъ него ще слѣдватъ нѣкои распорѣждания, както сѣ статутитъ на Банката и пр. За това споредъ менъ, най добръ би било и самитъ статутъ да се обнародватъ, а послѣ да изберемъ комисия, която да разгледатъ всичко това; защото тоя въпросъ е доста важенъ.

Мин. Каравеловъ: Азъ тоже говорихъ, че въпросътъ е важенъ; а колкото за статутитъ, и тѣ ще се раздадатъ. Въпросътъ е сега, кога да се избере комисия, на есенъ ли или сега? (Гласове: на есенъ).

Баларевъ: Въпросътъ е важенъ, но сега друго нѣма да рѣшавамъ освѣнъ това, да ли да изберемъ сега Комисия, или да я изберемъ въ идущата сесия. Когато има единъ толкова важенъ въпросъ, за това не трѣба сега да се избира комисия, но всѣкий единъ депутатъ е длъженъ, да помисли и да распитва върху този въпросъ, а не само онѣзи лица, които съставляватъ комисията. (Гласове: Да! да!)

Митр. Мелетий: Азъ щѣхъ да кажа, че и комисията може да се избере; защото комисията ако е длъжна да изучава проектътъ, то мисля, че всѣкий депутатъ е длъженъ да размисли върху него.

Тодоровъ: Менъ ми е чудно, защо трѣба да се внесе сега този Законопроектъ? Колкото знамъ, законопроектитъ се внасятъ по Княжеский Указъ, а Негово-Височество отсѣгъства сега. Тукъ се каза, че ще се избере Комисия. Азъ не знамъ какъ ще се избере комисията, като депутатитъ отиватъ на всѣ-

ки страни? Най добръ е, законопроекта да се раздаде може би неофициално, или да се публикува чрезъ печата или вѣстниците, за да се посвѣтватъ всѣкий въ продължението на това време, и да дойде приготвенъ въ бѣдната сесия. Сега не знамъ, защо и какъ може да се внесе официално.

М-ръ Каравеловъ: Азъ не знамъ, защо ни учите на конституционенъ животъ, че всѣкий Законопроектъ трѣба да се внесе съ Княжеский Указъ. Азъ казвамъ, че всѣко се внася съ дозволенieto на Негово Височество; когато се внася отъ министра, който е министъръ на Негово Височество, разбира се, че той е питалъ Князя. Казахъ, има позволение и министерско рѣшение. А колкото за това, да се внася единъ законопроектъ въ тази сесия и да се разгледатъ въ другата сесия, това става всѣкъдѣ.

Грънчаровъ: Азъ мисля, че нѣма никаква причина, че не трѣба да се внесе сега законопроекта, защото той се внася просто да се раздаде на депутатитъ. Г-нъ Министъръ доста добръ разясни, че, ако се внася единъ законопроектъ, той е правителственъ. И Негово Височество въ тронната рѣчь самъ каза: моето министерство ще ви представи единъ проектъ за Банка. Но работата е, че ние сега не можемъ да разгледатъ този законопроектъ, като нѣма време. Комисия тоже не можемъ да изберемъ сега; ние трѣба само да помислимъ какви лица ще изберемъ въ бѣдната сесия. Сега просто да се раздаде законопроекта.

М-ръ Каравеловъ: Въ Княжеската рѣчь се говори за Банката и значи, че непременно трѣба да се внесе този проектъ. Азъ предлагамъ да се прочете отношението за да влѣзе формално законопроекта въ Народното Събрание, а ще се разгледатъ въ бѣдната Сесия.

Предсѣдателъ: Има още 5 души които искатъ да говорятъ, но азъ мисля, че не трѣба да напомнимъ на Г-да депутатитъ, че Правителството има право да внася Законопроекти. Остава на Събранието, ще ли го разисква сега, или ще го разисква въ идущата сесия.

Славейковъ: Въ Народното Събрание трѣба най напредъ да прочетемъ този проектъ послѣ ще да се каже дали се приема за разискване или не, а понапредъ нѣма право да предрѣшаваме.

Секр. Храновъ (чете:)

ЗАКОНОПРОЕКТЪ

за Учреждението

НАРОДЕНЪ БАНКЪ ВЪ БЪЛГАРИЯ.

§ 1. Съ цѣль да се спомага на народното развитие, на търговскитъ, промишленни и земеделски интереси на Народа, и за съдѣйствието на необходимитъ фи-

нансови операции на Княжеството учредява се Народен Банкъ.

§ 2. Главното управление на Банка се намира въ столицата на Княжеството и състои подъ непосредствения контролъ на Правителството. Въ главнитѣ градове и най-важнитѣ мѣста на Княжеството учредяватъ се отдѣления, агентства и контори, при които ще има така също и Учетни Комитети, съобразно съ усмотрѣнието на Правителството и съ неговото съгласяване съ управлението на Банка.

§ 3. Банка се учредява на 40 години. Този срокъ (вааде) може да се продължи съгласно по молбата на болшинството акционери съ рѣшението на Обикновенното Народно Събрание.

§ 4. Основния капиталъ на Банка се назначава 25,000,000 франка, раздѣлени на 50,000 акции, именни или на предъявителя, по 500 франка всѣка.

§ 5. На Банка се позволява да почне своитѣ дѣйствиия слѣдъ представлението на Министра на финанситѣ удостоверение, че има внесено споредъ акциитѣ 20% отъ основания капиталъ. Начина и условията на внасянията по акциитѣ сж опредѣлени отъ статутитѣ.

§ 6. Запазенния капиталъ, който се съставя чрезъ отчислението въ него на една десята частъ (10%) отъ чистата печалба слѣдъ исплащане опредѣленитѣ проценти на акциитѣ има назначение:

1. Да допълня загубитѣ, които могатъ да станатъ въ основния капиталъ.

2. Да допълня процентитѣ, установени по акциитѣ, въ случай недостаточна годишна печалба.

§ 7. Четвертата частъ или 25% отъ печалбата слѣдъ исплащането на опредѣленитѣ проценти и отдѣленieto въ запазенния капиталъ предоставятъ се въ собствеността на Господарството. Два и половина процента ($2\frac{1}{2}\%$) пакъ отъ означената печалба отдѣля се въ полза на благотворителнитѣ учреждения въ Княжеството, по опредѣленieto на Правителството. Слѣдъ даването девидентъ на акционеритѣ, който е опредѣленъ въ статутитѣ, отъ останалата печалба отдѣля се още една третина въ полза на Господарството.

§ 8. Дѣятелността на Банка се изразява въ слѣдующитѣ операции:

1. Учетъ (шкантиране) или купуване както туземни така и чуждестранни вексели и всякакви други търговски сдѣлки и обязательства, както частни, така и на Господарственното казначейство, върху условията, опредѣлени отъ статутитѣ.

2. Купуване и продаване за своя смѣтка и по поръчка драгоцѣнни метали въ кюлче и монети.

3. Даване на заемъ подъ залогъ на драгоцѣнни метали и монети златни и сребърни.

4. Приемане заплащанията по векселитѣ и други срочни документи и процентни книги и продаване на такива за смѣтка на частни лица или Правителствени и обществени учреждения.

5. Приемане сумми, цѣнни книги, златни и сребърни монети въ складъ (депозити) безсрочни, на опредѣлени срокове и на текуща смѣтка; а така също за пазение, за опредѣлена плата, всѣкакъвъ видъ процентни книги и други цѣнности.

6. Даването на заемъ и откритието кредитъ, на текуща смѣтка или на кратки срокове подъ залогъ на Господарствени книги, акции, облигации, заложни ипотечни листове, коносаменти, свидѣтелства отъ складовѣтъ

на стокитѣ, квитанциитѣ на транспортнитѣ контори, желѣзни пжтища параходни общества и на земледѣлческитѣ продукти, по условия, опредѣлени въ статутитѣ.

§ 9. При Банка се учредява особено Ипотечно Отдѣление, имѣюще назначение да дава на заемъ подъ залогъ на земи и градеки недвижими имуществва, които принадлежатъ на заемателитѣ съ право на пълна собственост.

Ипотечното Отдѣление може така също да прави заеми на Земледѣлческитѣ Каси въ размѣръ не по голѣмъ отъ половината на тѣхния капиталъ и съгласно съ тѣхнитѣ статутитѣ.

За операции на Ипотечното Отдѣление отдѣля се отъ основания капиталъ на първо време $\frac{1}{10}$ частъ; при пошататина потребностъ утолѣмяването на тая частъ зависи отъ съгласяването между правителството и Управлението на Банка.

§ 10. Банка не може да придобива въ своя собственостъ никакви недвижими имуществва, освѣтъ необходимо за неговото собствено помѣстване или за неговитѣ отдѣления и за устройството на складовѣтъ.

Въ случай несостоятелностъ на длъжницитѣ да платятъ даденитѣ тѣмъ сумми, Банка съгласно съ статута на Ипотечното Отдѣление, може само временно да се ползува отъ заложеното имущество, до като то се продаде; продажбата се смѣта застанала, щомъ Банка може да земе една сумма, която покрива дълга съ лихвитѣ и разносикитѣ, предвидени въ статута.

§ 11. Банка не може да участвува въ промишленни предприятия или да се занимава съ какъвто и да е родъ търговия, не помѣнати въ статутитѣ.

Купуването на своитѣ собствени акции, а така също даване на заемъ подъ залогъ на такива на Банка се запрѣтятся.

§ 12. Банка изпълнява безплатно службата на Господарственното Казначейство, а именно: приема да пази при Централното управление и въ своитѣ отдѣления всичкитѣ сумми, които постѣпватъ въ хазната отъ разнитѣ источници на доходитѣ съгласно съ държавния бюджетъ; той държи такива сумми на текуща смѣтка въ распорѣждане на Министра на финанситѣ и ги отпуща споредъ реда, установенъ за текущитѣ смѣтки по исканieto на Министерството.

Условията на реда за внасянето, приемането, пазенето и даването на суммитѣ опредѣлятъ се отъ особенъ регламентъ, изработенъ съ съгласяването на Правителството и Банка.

§ 13. Тѣй като Държавата ще зема участие въ печалбитѣ, произходящи отъ операцияитѣ на Банка, върху Банка се възлага грижата за помѣстването на Европейскитѣ Биржи или чрезъ синдикати господарствениитѣ заеми на Княжеството, които би могли да дотрѣбватъ по рѣшението на Правителството на Негово Височество и Народно представителство за Господарствени нужди и обществени работи.

При възлаганieto върху Банка подобни поръчки той се гриже за най износнитѣ за Държавата условия и запазва за себе си преимуществото само при условия еднако износни съ другитѣ, които заслужаватъ довѣрне, сериозни предложения, въ противенъ случай, той си губи преимуществото.

Върху същото основание на Банка може да се поръчва приготвянето и сѣчението на народната монета.

За всѣка подобна операция ще да става особено

съгласяване между Министра на Финансите и управлението на Банка, одобрявано от Народното Събрание и утвърдявано от Негово Височество.

Ако Правителството би основало снисовна каса, то има право да задлъжи Банка да изпълня нейната финансовата служба безплатно. Тая служба била би отделна и независима от общите дѣла на Банка и на нейното устройство съставило би предметъ на особенъ Регламентъ.

§ 14. Банка издава билети на предъявителя. Суммата на билетитѣ, които се намиратъ въ обръщаніе, е длъжна да се оправдава отъ портфеля и лесно реализовани цѣнности.

Отношението между металическия фондъ и суммата (итога) на издаденитѣ билети опредѣля се отъ статутитѣ, на основание на които суммата на такива билети не е длъжна да надминава по-вече отъ три пѣти металическия фондъ.

§ 15. Правителството, съгласно съ Банка, установява формата и размѣра на стойността на билетитѣ, системата на издаването имъ и количеството на всеки разрядъ (категория.)

§ 16. Билетитѣ се плащатъ при предъявлението имъ въ конторитѣ на Банка. Правителството ги приема при всичкитѣ разплащания въ Господарственитѣ каси и казначийствѣ.

§ 17. За улеснение на обръщението (оборотъ) circulation) Банка може да издава ордера за плащаніе стѣдъ нѣколко депа при предъявлението имъ.

§ 18. Правителството разрѣшава на Банка да придобива биржеви фондове (книги) съ условие, щото Банка да не може да ги има на сума, която надминува итога на внесенния капиталъ споредъ акциитѣ.

Всѣко такова приобрѣтение става съ разрѣшеніето на Правителството.

Заназения капиталъ може да се намира въ такива фондове.

§ 19. Банка се управлява отъ единъ Свѣтъ, състоящъ отъ единъ управляющъ и петъ членове или директори.

§ 20. Освѣтъ това при Банка се учреждава Наблюдателна Комисія, а така сѣщо и Учетенъ комитетъ.

§ 21. Управляющия се назначава отъ Негово Височество Българския Князь за три години.

Въ течението на своята длъжностъ той не може да бѣде депутатъ на Народното Събрание, нито да получава каквато и да е заплата отъ Правителството.

Депутатъ, който приемне назначението за Управляющия, незабавно се отрича отъ званіето на представителъ.

§ 22. Членовѣ на Свѣта и на Наблюдателната Комисія се избиратъ отъ общото Събрание на акционеритѣ.

Начина на избираніето имъ, продължителността на службата и излизаніето отъ Свѣта опредѣля се отъ статутитѣ.

Непонамалко отъ половината на членовѣ на Свѣта трѣба да бѣдѣтъ Българи.

§ 23. Правителството може освѣтъ това да назначи особенъ Комисаръ за да наблюдава специално дѣйствиата на Банка по учета и издаването на билетитѣ.

Заплатата на тоя комисаръ се опредѣля отъ Правителството съ съгласіето на Свѣта на Банка и се дава за смѣтка на Банка.

§ 24. Свѣта на Банка представя на Правителството, ежемѣсячно, вѣдомостъ за състояніето на учреждението и неговитѣ учетни контори. Тая вѣдомостъ се обявява въ „Държавния Вѣстникъ“.

§ 25. Статутитѣ на Банка, които се приложени при това, като се одобрятъ отъ Народното Събрание, утвърждаватъ се отъ Князя.

§ 26. Правителството има право да контролира всичкитѣ операции на Банка. То има право да спре всѣка мѣрка, която би била противна на закона или статутитѣ или интереситѣ на Държавата.

§ 27. Никакъвъ други обръщателенъ акционерски Банкъ т. е. съ право да издава билети, не може да бѣде учреденъ. Частни Банки могатъ да се учреждаватъ само като анонимни общества и въ силата на особенъ Законъ.

Предсѣдателъ: Като мисли Народното Събрание, че този законопроектъ ще се разгѣжда въ бѣднѣщата сессія, то напомнявамъ само, че ще се раздадатъ още и статутитѣ, а сега да пристѣпимъ къмъ друга работа.

Ще пристѣпимъ до бюджета. Г-нѣ Министръ ще дойде.

І. Ковачевъ: Преди да захванѣ да се прочита бюджета, желатѣ бихъ да попитамъ нѣщо. Виждамъ помежду насъ 2 нови личности, които до сега сѣ били между публиката. Ако сѣ тий отъ допълнителнитѣ изборитѣ, трѣба да се провѣрятъ и да си дадѣтъ клетвата.

Мин. Каравеловъ: Азъ мисля, по нашата Конституція, както я всички разбираха, провѣрки не трѣба отъ начало, но щомъ има свидѣтелство че е провъзгласенъ отъ Окр. Свѣтъ за депутатъ, той може да засѣдава между насъ. Клетва могатъ да дадѣтъ и това е необходимо, но провѣрки могатъ да станатъ по послѣ.

Ковачовъ: Именно споредъ смисълъта на нашата Конституція още отъ начало ставатъ провѣрки, преди да се разгѣждатъ законопроектитѣ. За това трѣба да се провѣрятъ изборитѣ имъ преди да гласоподаватъ съ насъ за законопроектитѣ.

Славейковъ; Г-нѣ Ковачовъ говори противъ това, което се практикува днесъ въ Събранието, и може да се каже, говори самъ противъ себе си. Знаемъ какъ станахъ провѣрките, и Нар. Събрание знае, че останаха много избори висящи за разгѣждане, и споредъ това трѣбало да извадимъ всички тия, които не сѣ окончателно провѣрени; и това ми се чини, че е твърдѣ неприложимо. Колкото за клетвата то се знае че трѣба да се направи сега, и е турено на редъ да стане.

И. Ковачевъ: Азъ мисля, че не трѣба да се много премирами. Работата е, ако да погледнемъ, на протоколитѣ отъ първото обикновено Нар. Събрание, ще видимъ, че станаха страшни препирни, именно кога да се провѣриватъ изборитѣ. Тогава се каза, че непре-

мѣнно трѣба да се пристѣпнѣ къмъ избирание на бю-
рото и къмъ провѣрките. Защото послѣ ще се при-
стѣпнѣ къмъ разгледаніе на законопроекти, а тѣхъ
немогатъ да се вотираатъ безъ да бѣдѣтъ изборитѣ
на депутатитѣ провѣрени. Колкото за висшитѣ депу-
тати, тѣ неспадатъ въ тази категория. Защото про-
четоха се тѣхнитѣ, протоколи и тамъ гдѣто станаха
нѣкои злоупотребления, се забѣлѣжи, но за нѣхъ
остава работата като да сѣ приети. Азъ ненамирамъ
за умѣтно да стоятъ новитѣ депутати между насъ безъ
провѣрки и безъ клетва.

Наумовъ: Онзи денъ се говори за това, и
всички се освѣтлихми. Да се пита Събранието: трѣ-
бали да се провѣрѣватъ или не, и да се свърши.

Митр. Мелетий: Гдѣто ми се е случило да
сѣмъ ишелъ като гостъ въ нѣкой парламентъ, то
понапредъ извършватъ се провѣрките, и послѣ се
дава клетва, и тогива се поканватъ да сѣднатъ ме-
жду депутатитѣ. За напредъ така трѣба да бѣде и у
насъ. Но днесъ нека стане като за всинца ни, да
негубимъ време.

Славейковъ: Знаемъ, че като влизали въ та-
зи ограда бѣше първо клетвата, и послѣ станаха про-
вѣрките. Трѣба да помислимъ, че ние непровѣрени
депутати, провѣрѣваме другитѣ. Незная, какъ мо-
жемъ отказа на единъ чловѣкъ, който носи манд-
атъ отъ 10,000 избиратели да засѣдава съ насъ.
Развѣ ония лица, които касирахми, наръшавахъ
съ насъ наедно додѣто небѣха касирани? Провѣрките
да направимъ, когато ще имамъ време, а клетвата тя
трѣба да се даде.

Тодоровъ: Менѣ се чини, че идването на
тия Г-да депутати е твърдѣ рано, защото правите-
лството не е получило свѣдѣніе за тѣхното депу-
татство. Тѣ идатъ тогазъ, когато се вѣче сесси-
ята затваря; съ това се правятъ само разноси за
прогонни. Тѣ трѣбовали да почакаатъ малко и да
се призватъ.

Даскаловъ: Азъ незнамъ, защо настоявате на
провѣрките, когато знаемъ всинца, че протоколитѣ
не сѣ пристигнали. Колкото за Г-нъ Илия Цановъ
азъ сѣмъ приелъ официална бумага за неговия изборъ

Предсѣдаделецъ: Протоколитѣ сѣ въ бюрото.

Ковачовъ: Тука сѣ два нови депутати и да
имъ се прегледатъ протоколитѣ, то е за $\frac{1}{2}$ часъ
работа, ние 1-да, неможемъ да правимъ нова кон-
ституция, а трѣба да се постанови въ Събранието какъ
да се тълкува този членъ на конституцията. Това е
единъ новъ случай, който трѣба да е обясни.

Славейковъ: Първо ще питамъ. Г-да пред-
ставители, имали ли право да извадимъ лица отъ Съ-
браннето, които е пратилъ народътъ? Г-нъ Тодоровъ
каза, че небили пзвикани. Азъ мисля, че е излишно
да се връщамъ на въпроса, който вчера се прие.

Като има протоколи у бюрото, можемъ да ги
прочетемъ. Но приемали Народното Събрание това,
когато е убѣдено, че нѣма никакви таквисъ недовѣ-
рчивости, които се появили при първитѣ провѣрки,
че нѣма никакви незаконности: да сѣднемъ сега и
да губимъ толкостъ драгоцѣнно време?

Сега защо да искаме да направимъ онова ра-
злично отъ по напредъ? Народното Събрание мо-
же да се произнесе, че желае сега да направи про-
вѣрките; най сѣтнѣ това е законно, но да ги ва-
димъ на вѣнъ, нѣма никой право.

Д-ръ Молловъ: Ако да има протоколитѣ за
тия 2 или 3 депутати тука, то поскоро ще разглед-
даме тѣхнитѣ протоколи, отъ които да губимъ вре-
ме съ говорение.

А. Цановъ: Синца сѣмъ съгласни, че трѣба
да дадатъ клетва. Азъ се чудя, зѣвчера се гово-
ри и днесъ пакъ. Нѣмами време да разискваме,
кое е било законно и кое не. Нека дадатъ кле-
тва и да почнемъ работа.

Ковачевъ: Г-нъ предговорившии много пхти
казва, че се чудя. Тука се касае до изпълнението на
Конституцията. Тука неможе да се работи, ако пона-
предъ не се обясни работата. Тука нетрѣба да се
чудимъ, но трѣба да се истълкува закона, по който
вършимъ работа тука.

Въпросътъ е, трѣбали клетвата да стане сега,
или провѣрките да станатъ сега, а послѣ клетвата (Гла-
сове: Неможе). Нека се произнесе Народното Събра-
ние, че безъ провѣрки могатъ ли да сѣдатъ между
насъ и могатъ ли да вотираатъ за закони?

Мин. Каравеловъ: Какъ може да се про-
длага въпросъ на Народното Събрание? може да се
каже моето мнѣние е това и това; трѣба да се каже
категорически, което се предлага. Друго яче може
да се говори цѣлъ день. Прямо кажете какво пре-
длагате на Народното Събрание.

Грънчаровъ: Казва се, че безъ провѣрки
немогатъ да засѣдаватъ депутатитѣ между насъ. Кога-
то се отвори идущата сессия, и ще дойдатъ всич-
китѣ депутати, трѣба ли непровѣренитѣ да излѣз-
атъ вѣнка? Азъ мисля, че ще засѣдаватъ съ насъ.
додѣто нестанатъ тѣхнитѣ провѣрки. (Гласъ Това е
другъ въпросъ.)

Предсѣдаделецъ: За клетва се каза, че е ра-
споредено, и че тѣ ще положатъ клетва. Колко-
то за провѣрките, то е общо прието на всѣкъдѣ, че
депутатитѣ на допълнителнитѣ избори дохождатъ пѣ-
рво въ Събранието, и Събранието се произнася, про-
вѣрките веднага ли да станатъ, или другъ пхтъ.
Питамъ Народното Събрание желали ли сега да провѣ-
ри изборитѣ на тия два избори? (Нежелае).

Който желае сега да се пристѣпнѣ къмъ про-
вѣрките да си дигне ржката. (Меншество).

Господа новитѣ депутати нѣма да гласоподаватѣ додѣ не даджѣ клетва. Тий може да сѣдѣтъ тука.

Райчо Поповъ: Народното Събрание мисля, че се е произнесло да не се провѣрѣватъ сега. Азъ мисля доде не се провѣрѣятъ, какъ може да фигуриратъ тука.

Мин. Каравъловъ: Щомъ е депутатъ избранъ отъ нѣкъдѣ и щомъ има Събрание, той е обвѣзанъ немедленно да иде тамъ, и да работи въ Народното Събрание. Ако Народното Събрание нема да провѣри немедленно изборѣтъ му, то нѣма право да му отказва депутатството.

Предсѣдателъ: Въпросѣтъ е свършенъ; и азъ недавамъ дума никому по този въпросъ.

Докл. Анневъ: (Чете.) Наредѣ дохождатъ сега апелативнитѣ сѣдилища: Единъ предсѣдателъ споредъ проектѣтъ 9000 фр., а споредъ комисията 7000 фр.

Предсѣдателъ: Желѣе ли Нар. Събрание да говори или не желѣе?

Приема ли Нар. Събрание 9000 фр.? (Неприема.) Който не приема да си дигне ржката. (Меншество.) Тогазъ остава споредъ мнѣнието на комисията 7000 фр.

Докл. Анневъ: (Чете.) Единъ подпредсѣдателъ споредъ проектѣтъ 7800 фр., а споредъ комисията 6000 фр.

Предсѣдателъ: Приема ли Нар. Събрание споредъ проектѣтъ 7800 фр.? (Неприема.) Който приема да си дигне ржката. (Никой.) Тогазъ остава 6000 фр.

Докл. Анневъ: (Чете.) Споредъ проектѣтъ 4 члена вѣкъой по 6000 фр., а споредъ комисията по 5000 фр.

Т. Станчовъ: До днесъ членовѣтъ на Апелативнитѣ сѣдилища сѣ получавали 4800 фр.; сега виждами споредъ мнѣнието на комисията 5000 фр., когато отъ друга страна знаемъ въ какво положение се намиратъ нашитѣ финанции, за това азъ мисля да си останѣтъ 4800 фр., тѣй като 200 фр. не сѣ голѣмо възнаграждение.

Савва Илиевъ: Комисията, когато е турнала 5000 фр., е имала предъ видъ, че досегашнитѣ членове въ апелативнитѣ сѣдилища били сѣ човѣци, които не сѣ били до тамъ приготвени и способни за тѣзи мѣста; слѣдователно имала е предъ видъ тѣзи членове да ги замѣни съ хора по-достойни, които да отговарятъ на това мѣсто. Зарадъ туй е турнала тѣзи заплати.

Т. Станчовъ: Азъ съмъ съгласенъ, че хора по-достойни изискватъ по-голѣми заплати; но въпросѣтъ е тѣй: когато вчера единъ членъ на кассационнитѣ сѣдилища е получавалъ 8000 фр., а днесъ

получава 7000 фр.; тогази не разбирамъ, какъ сичкитѣ членове на апелативнитѣ сѣдилища, които до сега сѣ получавали 4800 фр., да получаватъ 5000 фр. отъ сега? Тогази и тамъ трѣба да направимъ повишение, защото ние трѣба да бждемъ послѣдователни.

Баларевъ: И азъ ще кажа, че трѣба да бждемъ послѣдователни, но трѣба да земемъ въ внимание, че първо имаше 5 апелативни сѣдилища: въ Варна, Търново, Русчукъ, Видинъ и София, а сега само въ София и Русчукъ.

Брашляновъ: Наистина, азъ ще се съглася съ думитѣ на г-на Станчева, който каза, че трѣба да бждемъ послѣдователни; но при разгледанието на дневний въпросъ да не бждемъ тѣй послѣдователни да се водимъ по вехтитѣ плати, защото въ вѣтхитѣ плати може да има нестрѣзъмѣрностъ. На тѣзи постове, г-да, трѣба да се викатъ лица способни, за това предлагамъ на Народното Събрание да не бжде скъпо съ 200 фр., но да приеме мнѣнието на комисията.

Т. Станчевъ: Споредъ дневното устройство, на всинца е извѣстно, че най-голѣма работа лѣжи на окр. сѣдилища.

Азъ мисля, че тука стои г-нъ Министръ на правосѣдието и той може да се попита, кой има по много работа, кой по-малко. Хора, които не сѣ вливали никакъ въ сѣдилища, рѣшаватъ кой каква работа има. Бѣха ли тѣзи хора у сѣдилища? (Петръ Станчевъ: До вратата.) Тукъ има комисия и министръ на правосѣдието, които можемъ да попитамъ има ли много работа или малка, и така да рѣшимъ.

Славейковъ: Отъ страна на Народното Събрание ще помоля г-да министритѣ, когато ввеждатъ законопроекти могатъ най-напредъ да ги защищаватъ, защото бюрото нѣма да ги кани да говорятъ; тѣ сами могатъ да говорятъ, както говори и комисията.

М-ръ Каравеловъ: Тукъ вчера стана дума за крадение и се каза, кои чиновници могатъ да крадатъ и кои немогатъ. Даже се каза, че на нѣкои трѣба да се даджѣ по-голѣми заплати, защото не могатъ да краджѣ. Г-да, това е твърдѣ недостоинно да се говори у камарата.

Бръншляновъ: Нѣкои г-да казватъ, че апелативнитѣ сѣдилища нѣма ли работа; но азъ питамъ сега: у единъ градъ има докторъ, а нѣма работа; да ли по-малко му се плаща? — Ако едно сѣдилище нѣма толкова работа; това не значи, че трѣба да смалимъ заплатата на сѣдилищата.

Расолковъ: У сегашнитѣ апелативни сѣдилища има странни хора, които въ отечеството си получаватъ отъ 2000 до 3000 рубли на годината, и тѣ не дохождатъ въ България да служатъ за 5000

фр. Въ пощенското и телеграфното управление има чиновници съ по 12,000 фр. и понапредъ говорихми за единъ съ по 40,000 фр.; а сега изискваме, че трѣба да дойдѣтъ хора отъ странство, които сж специалисти и които иматъ практика; а на тия искаме да имъ дадемъ по-долѣ отъ 5000 фр. Азъ не знамъ каква е тая смѣтка?

Предсѣдателъ: Понеже никой не говори за числото, тогази ще говоря за заплатата. Приема ли Народното Събрание заплатата да бѣде 6000 фр.? (Неприема.) Който приема да си дигне ржката. (Меншество). Споредъ мнѣнието на комисията приема ли Народното Събрание 5000 фр.? Който не приема да си дигне ржката. (52 дигатъ, 37 не дигатъ.) Следователно остава 4800 фр.

Мин. Стояновъ: Вчера се повтори нѣколко пхти, че трѣба да обръщамъ внимание на Конституцията и че всѣко наше предложение трѣба да бѣде мотивирано. Сега се отхвърля 5000 фр., които предлага комисията, и отхвърли се министерското предложение отъ 6000 фр., безъ да се казва защо. Азъ не знамъ да ли всѣкой си е далъ отчетъ, който е гласоподаватъ, защо да не бѣде 5000 фр., но да бѣде 4800 фр. Г-да, Вие рѣшавате работи, които не малко възбуждатъ на Конституцията. Ще ли вървятъ работитѣ лошо, тогази ще каже, че ние не се грижимъ, но защо да не помислимъ по-добрѣ? Съ 4800 фр. единъ членъ на апелативно сѣдилище едва ще може да го има България.

Тодоровъ: Желателно е, щото г-нъ Министръ да дава обяснение за всѣка статия, и това преди да се произнесе Народното Събрание, защото сега е безполезно.

Митр. Мелетий: По моето мнѣние има право г-нъ Министръ, като казва, че ние трѣба да си попитваме съвѣстѣта. Ние искаме правосѣдие, ние искаме това и онова, и за това по съвѣстъ трѣба да говоримъ. Азъ не съмъ защитникъ да сж даватъ, Богъ знае колко пари; но азъ защитавамъ народътъ, който желае да му се вършѣтъ работитѣ. Ако бѣде работата ефтина, тогази ще има анархия; нищо нѣма даромъ на този свѣтъ. „Дайте и искайте“ казва пословицата. На единъ човѣкъ, ако му се плати, той отговаря; а за малки заплати ще добиемъ недостойни хора.

Докл. Анневъ: (Чете.) 2 секретаря споредъ проектътъ по 3200 фр., а споредъ комисията по 3000 фран.

Предсѣдателъ: Приема ли Народното Събрание за единъ секретаръ 3200 фр.? (Неприема.) Който не приема да си дигне ржката. (Болшинство.) Тогази остава споредъ мнѣнието на комисията 3000 франка.

Докл. Анневъ: (Чете.) 2 подсекретаря спо-

редъ проектътъ по 2400 фр., а споредъ комисията 1800 фр.

Предсѣдателъ: Има ли нѣкой да говори? (Нѣма.) Тогази даваме на вотирание. Приема ли Н. Събрание заплатата на подсекретаритѣ споредъ проектътъ по 2400 фр.? (Неприема.) Който не приема да си дигне ржката. (Болшинство.) Тогази остава споредъ мнѣнието на комисията 1800 фр.

Докл. Анневъ: (Чете.) Споредъ проектътъ канцеларски разноси 5000 фр., а споредъ комисията 4000 фр.

Предсѣдателъ: Има ли нѣкой да говори? (Нѣма.) Ако нѣма тогази ще се положи на гласоподаване. Приема ли Народното Събрание 5000 фр.? (Не приема.) Който не приема да си дигне ржката. (75 вдигатъ, 28 сѣдѣтъ.) Тогази се приема споредъ мнѣнието на комисията 4000 фр.

Докл. Анневъ: (Чете.) Споредъ проектътъ единъ прокуроръ 8000 фр., а споредъ комисията 6000 фр.

Грънчаровъ: За прокуроръ на апелативнитѣ сѣдилища се предлага отъ комисията 6000 фр. Ние вѣче знаемъ, какви сж прокурорскитѣ длѣжности и че между насъ рѣдко ще се намѣри прокуроръ. Трѣба да ги виками отъ странство. И азъ не зная, да ли за 6000 фр. ще дойде единъ прокуроръ. За това да му се даде 7000 фр.; колкото получава предсѣдателътъ, защото азъ мисля, че прокурора на апелативното сѣдилище, ако не е повече способенъ, трѣба да бѣде способенъ макаръ толкова, колкото и предсѣдателътъ.

А. Цановъ: Комисията е мислила да се туря на сѣщето основание, както и подпредсѣдателътъ.

И менѣ ми се чини, че заплатата не трѣба да му е равна съ предсѣдателътъ.

Предсѣдателъ: Ако нѣма кой да говори, ще туря на гласоподаване. Приема ли Народното Събрание, щото заплатата да бѣде 8000 фр.? (Не приема.) Който приема да си дигне ржката. (Никой не дига.) Приема ли Народното Събрание 6000 фр.? (Приема.) Който не приема да си вдигне ржката. (Меншество.) Прието е 6000 фр. Третето предложение пада.

Докл. Анневъ: (Чете.) Споредъ проектътъ помощникъ на прокурора 6000 фр., а споредъ комисията 5000 фр.

Т. Станчевъ: Не съмъ противенъ; нека остане 5000 фр. Но когато, на единъ членъ рѣшихми да му се даватъ 4800 фр.; тогази мисля, че трѣба да бѣде равенъ съ помощникътъ на прокурорътъ: за това предлагамъ да останатъ 4800 фр. и за него.

Предсѣдателъ: Приема ли Народното Събрание заплатата на прокурорния помощникъ спо-

редъ проектътъ 6000 фр.? (не приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Болшинство.) Тогази споредъ мнѣнието на комисията трѣба да бѣде 5000 фр. който не приема да си дигне ржката. (Болшинство); Слѣдователно остава споредъ третето мнѣние 4800 фр.

Докл. Анневъ: (чете): Единъ секретаръ споредъ проектътъ 3000 фр., а споредъ комисията 2400 фр.

Т. Станчовъ: Тѣй като зная, че въ всѣко сѣдилище най важнитѣ работи вършатъ секретаритѣ и тѣ водятъ дѣлата, и тѣй нат., и като въ Върховното кассационно сѣдилище секретарѣтъ получава 4000 фр., то ще бѣде право въ апелативнитѣ сѣдилища 3000 фр. (Гласове: Той е секретаръ на прокурорѣтъ, не на сѣдилището; други гласове доло! доло!).

Предсѣдателъ: И тѣй да се вотира платата на секретаритѣ. Приема ли Народното Събрание 3000 фр.? (Не приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Болшинство.) Тогази остава споредъ мнѣнието на комисията 2400 фр.

Докл. Аневъ: (Чете:) Канцелярски разноси на прокурора споредъ проектътъ 2000 фр., а споредъ комисията 1200 фр.

Предсѣдателъ: Приема ли Народното Събрание 2000 фр.? (Не приема.) Който не приема да си дигне ржката. (Болшинство); тогази остава споредъ мнѣнието на комисията 1200 фр.

Преди да пристѣпимъ до окръжнитѣ сѣдилища, ще положатъ клѣтва нѣкои нови депутати (слѣдва клѣтвата. 5 минути почивка, слѣдъ почивката.)

Предсѣд. Славейковъ: Засѣданието се обявява за отворено.

Докл. Анневъ: (Чете:) 2-тѣ апелативни сѣдилища слѣдъ поправката на Народното Събрание струватъ 120400 фр., споредъ комисията бѣше 122400 фр., споредъ министерския проектъ 153,600 фр.

Окръжнитѣ сѣдилища: единъ предсѣдателъ споредъ проектътъ 6000 фр., споредъ мнѣнието на комисията сѣщо.

Пановъ: Азъ мисля, щото при първостепенитѣ сѣдилища бѣше 5000 фр. да остане сѣщо и тука. Мин. Стояновъ: На предишнитѣ окръжни сѣдилища бѣше съвсѣмъ друго значението и не трѣба да го обясняваме. Тѣй бѣха сѣдове на първа инстанция; по сегашното сѣдоустройство иматъ друго значение. До нѣкадѣ занимавахъ работи, каквито днесъ по сегашното сѣдоустройство ние доставяме на мировитѣ сѣдилища; а по функциитѣ, които иматъ по сегашното сѣдоустройство, добиватъ основна важностъ и числото е намалено отъ 31 на 10. Заплатитѣ, които азъ доставямъ, бѣхъ споредъ мое-

то мнѣние най малки. Почитаемата комисия, която въ другъ случай намѣри за нужно да ги смали, въ този случай остана съгласна съ мнѣнието на Министерството. Азъ обръщамъ вниманието на Народното Събрание на тѣзи инстанция въ сѣдебното устройство, че ако бѣше да се смали, ще дойдемъ до таква положение, дѣто за тѣзи сѣдове ще се зематъ хора, които може би не отговарятъ на значението на смисълта, които иматъ сега тѣзи сѣдилища. Ние не трѣба да се водимъ отъ малки съображения за икономия, а да страдае послѣ една толкова важна инстанция, и обществото да срѣща таквизи спѣнки и мжнотини, каквито срѣща днесъ, когато иска правото. Тѣзи инстанция е първа и най близка до народа, много хора, които иматъ процеси, отиватъ рѣдко до по-горнитѣ инстанции, нѣ до първитѣ инстанции почти всичкиѣ отиватъ. Окръжнитѣ сѣдилища служатъ като апелативна инстанция за мировитѣ сѣдилища, тѣй онова, щото рѣшаватъ мировитѣ сѣдилища, ще премине на окончателно рѣшение въ окръжнитѣ сѣдилища. Ето такава важностъ сравнително съ сегашнитѣ окръжни сѣдилища иматъ тия сѣдове въ бѣдѣщността; за това трѣба да оставимъ статута, както го предложи комисията.

Г. Геровъ: Азъ г-да, до колкото зная мисля, че преди бѣхъ 32 окръжни сѣдилища, сега остануватъ наистина 10, но на тѣхното мѣсто мисля, че се полагатъ 50, 60 мирови сѣдилища. Намѣсто да смалимъ разносикитѣ, тѣй доста ще ги умножимъ.

Т. Станчевъ: Азъ признавамъ, че днешното сѣдоустройство възлага на окръжнитѣ сѣдилища много по-голяма работа отъ колкото бѣше по-напредъ; и отъ икономическа точка зрѣния не можъ да се съглася, че ако съкратимъ тѣхното число, че сме съкратили и разносикитѣ, днешнитѣ окръжни сѣдилища нѣмаха подпредсѣдатели и небѣхъ раздѣлени на двѣ отдѣления; нѣ днесъ има двѣ отдѣления и въ всѣки окръженъ сѣдъ единъ подпредсѣдателъ, тѣй щото има 10 предсѣдатели и на всѣкого доста голѣми разноси; за това нѣма никаква икономия. Отъ друга страна когато даваме на членовѣтъ отъ апелацията по 4800 фр., тогази наистина трѣба да се различава предсѣдателѣтъ на окръжнитѣ сѣдове отъ членовѣтъ на апелацията, но да се различава съ 1200 франка, това е много; за това мисля, че 5000 фр. ще бѣдатъ доволно. —

Михайловскій: Азъ ще отговоря на г. Герова, че трѣба всѣкога на нѣкакво основание да говоримъ. Оная година бѣха 32 окр. сѣдилища, съдържането на които възлизаше до единъ милионъ. Сега оставатъ само 10 защото всѣко окръжно сѣдилище се слива съ 3 — 4 сѣда, а отъ това и работата на всѣко сѣдилище се удвоява и утроява. Ако дойдемъ до смѣтката, на вѣрно ще видимъ, че бюджета за М-вото на правосѣдието не става по-го-

лѣмъ отъ предишній. Колкото за 10-тѣ сѣдилища, заедно съ мировитѣ сѣдилища, тѣ неще превинѣхъ единъ милионъ. Но трѣба да забѣлѣжж, че окръжнитѣ сѣдилища сѣ онѣзи, до които допира главната масса на населението. Никои процеси немогѣтъ да минѣтъ на друга инстанция, до дѣто не минѣтъ презъ окръжното сѣдилище. Въ тѣзи сѣдилища ще се натрупватъ много работи; тука не само се искатъ достойни хора, но трѣба и персонала да е по-голѣмъ отъ колкото въ другитѣ сѣдилища. Тука дохождатъ всички да се сѣдѣтъ, които не сѣ подсѣдими на мировитѣ сѣдилища. За дѣто каза г. Станчовъ, че председателитѣ по напредъ получавали 5000 фр., то има да му забѣлѣжж, че сега се сливатъ 3 — 4 сѣдилища въ едно. Н. Събрание дава на подпредседателитѣ въ апелативнитѣ сѣдилища 6000 фр., а не помислюва да сравни съ него председателя на едно окръж. сѣдилище. Ние неможимъ да задѣлимъ М-ра, да приеми хора недостойни, защото е отговоренъ за тѣхъ.

Героуъ: Предговорившии каза, че миналата година били 32 сѣдилища, а сега само 10. Това ще каже, че 3 — 4 сѣд. се сливатъ въ едно. Но миналата година имало е такива сѣдилища, дѣто не сѣ могли нито по 50 процеси да глѣдатъ въ една година и имаше много малко такива, дѣто имаха доволно работа.

Михайловскій: Не съмъ бивалъ резиворъ на сѣдилищата но зная, че по нѣкои сѣ имали по 2 отдѣления, отъ които казватъ, едното отдѣление нѣмало работа. Азъ зная едно сѣдилище, въ което за една година постѣпиха 6500 дѣла, а подобно нѣщо може да се случи само въ Русско сѣдилище. Дѣ е имало 50 дѣла, азъ незнамъ.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание споредъ проекта и споредъ комисията председателитѣ на окръж. сѣдилища отъ I разредъ да получаватъ 6000 фр.? (Не приема.) Който не приема да си дигне ржката. (66 дигатъ, 33 за.) Тогазъ остава предложението на г. Т. Станчова, 5000 фр.

Докл. Аневъ: (Чете:) Споредъ проекта единъ подпредседателъ съ 5000 фр., споредъ комисията 4800 фр.

Героуъ: Като виждамъ, че председатели на другото сѣдилище има 1000 фр. по доло, то за това предлагамъ да бѣде на подпредседателитѣ 4000 фр.

Председателъ: Приема ли Н. Събрание, споредъ проекта на подпредседателитѣ да бѣде платата 5000 фр.? (Не приема.) Споредъ комисията 4800 фр.? (Не приема.) Който не приема да си дигне ржката? (Вишегласие.) Тогава остава 4000 фр.

Грѣнчаровъ: Ако се отхвърли предложението споредъ проекта, може да се направи между предложението на комисията и Герова и друго пред-

ложение. (Гласове: Доло!) Г-да! не трѣба само да казвами доло, но и да обмислимъ.

Предсѣд.: (Къмъ викающитѣ.) Вие нѣмате право да отнимате дума.

Грѣнчаровъ: (Продължава): Г-да, всѣки има право да си дава мнѣнието. Между председателитѣ и подпредседателитѣ не е голѣма разлика. За това мисля разликата на платитѣ имъ отъ 1000 фр. е много голѣма и несправедлива. Прочее предлагамъ да остане 4500 фр. за подпредседателитѣ I разредъ на окръж. сѣдѣ.

Героуъ: Азъ мисля, ако се вотира единъ членъ веднѣжъ, неможе да се връща назадъ.

Председателъ: Не е туй ване предложение, ще се вотира по редъ.

Баларевъ: Г-да! въпросътъ не е за заплатитѣ, но трѣба да направимъ съ платитѣ така, щото да иматъ съразмѣрностъ. Разбирамъ, че всѣки Българинъ желае колкото е възможно по малки да сѣ, но трѣба да има отношение между длѣжноститѣ и платитѣ. 4500 фр. това е най добра съразмѣрностъ.

Предсѣд.: Азъ мисля, че Н. Събрание е доволно освѣтлено.

Героуъ: Незная какъ зематъ да се вотира членъ и послѣ да се явятъ предложения, защото напредъ се предтага, послѣ се вотира. Тука става предложение послѣ вотиранieto. Не знамъ, до колко е това законно.

Предсѣд.: Азъ мисля, че Н. Събрание приема всѣко предложение, ако то е праведно, а вие си задържете правото да се вотира предложението. Тогазъ споредъ предложението на г. Герова, приемали Н. Събрание да бѣде платата за подпредседателитѣ 4000 фр.? (Приема) който не приема да си дигне ржката (вишегласие 61 приематъ.) Следователно приема се 4000 фр.

Докл. Аневъ: (Чете.) Споредъ проекта 4 члена по 4200 фр., споредъ комисията пакъ 4 чл., по 4000 фр. — сичко 16000.

Героуъ: Като подпредседателитѣ има 4000 фр., тогава доволно е за члена 3500 фр.

Баларевъ: До сега сѣ получавали 3600 фр.

Единъ гласъ: Лани бѣха трима членове, сега 4.

Предсѣд.: Ако нѣма кой да говори, ще го дамъ на гласуване.

Наумовъ: Азъ мисля, за да бѣде съразмѣрно, да получава най малко 3600 фр.

Предсѣд.: Тогава, приема Н. Събрание за членове, споредъ проекта, да бѣде платата 4200 фр.? (Неприема.) Който приема да си дигне ржката. (Малцина.) Има още 2 предложения 3500 и 3600 фр.

Героуъ: Азъ оттеглямъ своето предложение.

Предсѣд.: Тогазъ остава 3600 фр.

Докл. Анневъ: (Чете.) Споредъ проекта единъ съдебенъ слѣдователъ, 4800 фр. Споредъ комисията също.

Т. Станчовъ: Азъ мисля, неправедно ще бжде, ако на съдебния слѣдователъ дадемъ предпочтение, отколкото на подпредседателя. Както подпредседателятъ има 4000 трѣба и слѣдователя да има 4000 фр.

Предсѣд: Ако гѣма кой да говори, ще го дамъ на гласуване. Приемали Н. Събрание на слѣдователятъ отъ I разредъ да бжде платата, споредъ проекта, и комисията 4800 фр.? (Неприема) който приема да си дигне ржката. (Малцина.) Остава второто предложение 4000 фр.

Единъ гласъ: И това е много.

Докл. Анневъ: (Чете) Споредъ проекта единъ приставъ съ 3600 фр., споредъ комисията 3000 фр.

Митр. Мелетий: Незная, ще ли бжде платата освѣнъ прогонитѣ, или заедно съ прогонитѣ.

Геровъ: За подпредседателятъ се опредѣли 4000 фр., за пристава се предлага 3000. Азъ мисля, доста е на приставитѣ 2500 фр.

Т. Станчовъ: Това не е слѣдствие. Мисля, че неможе да заключаваме, че ако подпредседателятъ ималъ 4000 фр., приставътъ трѣбало да има 2500. Приставътъ има поголѣмо главоболие, отколкото подпредседателятъ. За това да си остане 3000 фр.

Славейковъ: Ако се рѣши, че съдебниятъ приставъ по много работи отъ другитѣ пристави, тогазъ бихъ билъ съгласенъ. Но ако той има същата работа, както полицейскитѣ пристави, тогава неможе да се даде тѣмъ по голѣма плата отъ онай на другитѣ пристави.

Г-нъ Сукнаровъ заема председателското мѣсто.

Михайловскій: Съдебния приставъ не е като полицейския; неговата длъжностъ е посериозна, поважна. Той трѣба да познава закона и да пази, какъ се изпълняватъ рѣшенията на окр. сѣдилище, а не просто да пази тишина, както полицейскитѣ. За това съмъ на мѣстни да остане споредъ комисията 3000 фр.

М-ръ Стояновъ: Вѣче се уморихъ да казвамъ, че платитѣ ще опредѣлятъ качеството на нашитѣ сѣдилища. Макаръ колко да апелираме на патриотизма, платитѣ ще остоятъ помѣродавни, както бива при всичкитѣ други народи. Който е билъ подруги мѣста, виждалъ е какъ ставатъ тии работи. Въ първобитнитѣ врѣмена, имаха безплатни сѣдии, защото стариния завзимаше това мѣсто; днесъ не е така, днесъ за всички народи е извѣстно, че платитѣ опредѣляватъ качеството на чиновницитѣ. Мисля, че не трѣба да разяснявамъ, каква длъжностъ ще има съдебния приставъ, защото по законътъ за устрой-

ството на нашитѣ сѣдилища показва се длъжността на нашитѣ съдеб. пристави. Съдебний приставъ не е освѣнъ изпълнителенъ членъ, който глѣда да се изпълняватъ рѣшенията, и ако трѣба, има цѣлъ редъ закони, които показватъ, какъ се изпълняватъ рѣшенията, принудително какъ се продаватъ имуществата налагатъ запрѣщанията и т. п. Този приставъ ще бжде на равно съ изпълнителния членъ на окр. сѣдилище. Днесъ този членъ изпълнява рѣшенията, но утрѣ другъ ще ги изпълнява. Отъ сега ще бжде изпълнението на една опредѣлена личностъ, която трѣба да има по голѣма оитностъ въ работитѣ, които се касаятъ до изпълнението рѣшенията на сѣдилището. Изпълнението на едно съдебно рѣшение е твърдѣ важна работа, която ще лѣжи въ ржцѣтъ на съдебния приставъ. Като днесъ той има равна плата съ члена, нече бжде праведно, ако въ бждѣще му се намали.

Славейковъ: Азъ забѣлѣжихъ суммата, само искахъ да се разясни на Събранието, да знае, какъ е работата между съдеб. приставъ и другитѣ пристави; азъ искахъ да се освѣтли Н. Събрание върху службата на съдеб. приставъ.

Геровъ: Тука се казва, че съдебния приставъ ще бжде като дѣйствителенъ членъ. Незная, да ли ще може да засѣдава въ засѣданията? (Веселостъ.) или само ще изпълнява онѣ рѣшенията?

Предсѣд: Събранието е приело законътъ за сѣдоустройството.

Брънляновъ: Искамъ само да забѣлѣжж, че Г. М-ръ разясни длъжността, а г. Геровъ тълкува сега иначе. Незная да ли г. М-ръ знае подобритѣзи работи, или г. Геровъ.

Предсѣд: Приемали Н. Събрание платата на съдеб. пристави отъ I раз. споредъ проекта, да бжде 3600 фр.? (Неприема.) Който приема да си дигни ржката. (Никой не дига). Тогазъ остава споредъ комисията, 3000 фр. Който не приема да си дигне ржката. (54 дигатъ) Ако се земе общото число 114, тогазъ е вишегласието за 3000 фр. (Шумъ) Ще повтора: приемали Н. Събрание да остане 3000 фр.? (Приема.) който неприема да стане правъ. (53 ставатъ, 55 сѣдатъ.) Прие се 3000 фр.

Докл. Анневъ: (Чете.) Споредъ проекта 2 секретари по 2400 фр., споредъ комисията също. (Приема се.)

Докл. Анневъ: (Чете) Споредъ проекта 2 подсекретари по 1800 фр., споредъ комисията също. (Приема се.) Канцеларски разноски, споредъ проекта 7000 фр. споредъ комисията също.

Геровъ: Мисля, че сж довольно 6000 фр., защото като се глѣда на другитѣ сѣдилища единъ мѣсець е доста много.

М-ръ Стояновъ: Азъ вѣче забѣлѣжвахъ много

пкти, че предговорившии говори за работа, която съвършено незнае (Гласове: Добръ.) Той зима предъ видъ другитъ сѣдилища, а необърща внимание, че въ окръж. сѣдилища постѣпватъ всички работи: копии, бумаги, дѣла, но само ако нѣкои некандине, тогава прави апелация. Ако да разбираше предговорившии, каква е работата на окр. сѣдилище, той никакъ не би направилъ това предложение.

Расолковъ: 7000 фр. непременно трѣба да останатъ, защото въ бѣдѣ окр. сѣдилища ще се сливатъ 3 — 4 на едно. Тамъ е най голѣма работа за преписване, било на апелация, било на рѣшения, било да свършатъ нѣкои рѣшения отъ мировитъ сѣдии и, може би, ще трѣбватъ 4 — 5 и повече писци. Тѣмъ трѣба да се плаща, защото необходими сѣ за работа. Слѣдователно като се земе всичко това въ внимание, 7000 фр. не сѣ много.

Михайловский: (Гласове: Изчерпано е!) Да, изчерпанъ е въпроса: но азъ искамъ да освѣтли Събранието и да кажѣ, че окр. сѣдилища иматъ нужда отъ писари. Вж сѣдилището 8 — 9 писари (канцеляристи) трѣба да има; и всѣки по 80 фр. въ мѣсець, това състави голѣма сума. Понататѣкъ има разсилни и други разноски.

Предсѣд: Приемали Н. Събрание за писари и разсилни въ окр. сѣдилища да се отсѣпятъ 7000 фр.? (Приема.) Който неприема да си дигне ржката. (Малцина.)

Доклад. Анневъ: (Чете.) Споредъ проекта 24 засѣдатели по 4 фр. на денъ всичко 8700 фр.

М-ръ Стояновъ: Тѣ нѣма да зиматъ пари постоянно, но тѣ сѣ засѣдатели, които ще дохождатъ по 6 души нѣколко дена, и когато засѣдаватъ въ сѣдилището, само тогава получаватъ.

Каракашовъ: Въпросъ се явива за ония, които отиватъ на други мѣста да засѣдаватъ; тия ще ли да получаватъ само по 4 фр.? За мѣстнитѣ зная, че стигатъ, даже и безъ плата могатъ да засѣдаватъ.

М-ръ Стояновъ: Това бѣше земено предъ видъ въ проекта, че се зиматъ тия засѣдатели изъ опѣзи мѣста, които се намиратъ по близу до сѣдѣтъ. Но Н. Събрание намѣри, за по голѣмо улеснение на народа, и по съобразно е съ интересъ му, да засѣдаватъ и такива засѣдатели, които живѣятъ въ другитѣ мѣста. Този въпросъ слѣдователно рѣши самото Събрание.

Предсѣд: Приемали Н. Събрание на засѣдателитѣ въ окр. сѣдилища да се плаща по 4 фр. въ день? (Приема се.)

Докл. Анневъ: (Продължава.) Споредъ проекта, единъ прокуроръ съ 6000 фр.; споредъ комисията 5000 фр. (Приема се съ 5000 фр.)

Единъ помощникъ на прокурора съ 5000 фр.;

споредъ комисията 4000 фр. (Приема се съ 4000 фр.)

Единъ секретаръ съ 2400 фр.; споредъ комисията 1800 фр. (Приемасе съ 1800 фр.)

Канцеларски разноски 2000 фр. Споредъ комисията 1000 фр.

Мин. Стояновъ: Пакъ обръщамъ вниманието на Н. Събрание, че длѣжността на окр. сѣдилище, като такова отъ първа инстанция, разликува се много отъ другитѣ и отъ повисшата инстанция. Тука има единъ прокуроръ и неговата канцелария ще бѣде патрунана съ работа. Тука се подигатъ всички първоначални обвинени, разгѣждатъ се всичкитѣ дѣла отъ вѣдомството на прокурора, за което той има да дава мнѣние въ сѣдилището. Тука ще бѣде твърдѣ обширно нѣщо, така щото, 1000 фр. канцеларски сѣ малко. Пакъ повтарямъ, че ако има нѣщо да се предлага, трѣба да има мотиви и да помислюваме, защо тѣй правимъ.

Предсѣд: Желаетъ ли Н. Събрание за канцеларски разноски да се отпуснатъ 2000 фр.? (Неприема.) Който неприема да си дигнатъ ржката. (71 дигатъ 24 не.) Остава споредъ комисията 1000 фр. Часътъ е вѣче 12. Желаетъ ли Събранието да продължава, или да се затвори? (Гласове: Да се затвори!) Подиръ пладнѣ ще се съберемъ. На дневний редъ е продължението отъ сѣщия проектъ.

(Конецъ 12 час. 10 мин.)

Предсѣдателъ **П. Р. Славейковъ.**

Подиредсѣдатели { **Дрѣ. И. Брадель.**
Н. Сукнарѣвъ.

Секретари: { **И. Даневъ**
Хр. Баларевъ
В. П. Золотовъ
К. Коевъ
Р. Каролевъ
А. Храновъ
Т. Станчовъ
Х. Грънчаровъ

Управителъ на стенографическото бюро А. Безеншесъ.